

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ У БОРОТЬБІ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ

Золотарьов В. С.

*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри українознавства*

*Харківського національного автомобільно-дорожнього університету,
м. Харків, Україна*

Золотарьова С. І.

старший педагогічний працівник ГО «Сімейний Центр You Too»

У результаті Лютневої революції 1917 р. в Росії останній російський імператор Микола II 2 березня 1917 року підписав Маніфест про зречення. Ця подія призвела до активізації політичної діяльності всі політичні сили: від революціонерів до монархістів. Головну роль намагалися взяти на себе представники ліберально-демократичних партій: кадети та октябристи, які, власне, і створили Тимчасовий уряд Росії. На початку своєї діяльності лідери Тимчасового уряду чітко сформулювали головні завдання, що потрібно було вирішити: перемога у Світовій війні та довести країну до Установчих Зборів, на яких і буде вирішена подальша доля Росії, а саме: форма правління та організація центральних органів влади. За винятком монархістів, ніхто не бажав захищати монархію. Теорія офіційної народності російської держави, яка була заснована ще в XIX ст. Міністром народної освіти Російської імперії Сергієм Уваровим «православ'я, самодержавство, народність». Саме ліквідація самодержавства миттєво призвела до краху всієї імперії.

Отже, для українського народу з'явилася унікальна можливість реалізувати суверенне право на власній землі створити свою незалежну державу. Можливість, яку наші політики так і не реалізували.

Мета цієї статті полягає саме в аналізі діяльності УЦР у боротьбі за державну незалежність України, висвітленню деяких особливостей такої політики.

На початку березня 1917 р. у Києві представники українських політичних партій, суспільно-політичних організацій і рухів створили Українську Центральну Раду, яка відразу прийняла своє перше звернення «До Українського народу».

Звернення сприяло активізації українського національно-визвольного руху за автономію. Протягом квітня-травня 1917 року в Києві відбулися багаточисельні демонстрації, маніфестації на підтримку Центральної Ради в її прагненні до автономії у складі Росії. Якщо до повалення самодержавства, навіть представники ліберально-демократичних партій (кадети та октябристи), допускали можливість українського народу на самовизначення, то після Лютневої революції 1917 р. вони змінюють своє ставлення до цього питання. Починають говорити про необхідність вирішення цього питання на Всеросійських Установчих Зборах. Навіть представники російських соціал-демократів і соціалістів-революціонерів частково консолідувалися з кадетами. Представники українських соціалістичних партій знаходились у стані ейфорії і робили непослідовні кроки в пошуках вирішення питання щодо майбутньої автономії [4, с. 185].

Факт утворення Центральної Ради, проголошення нею I і II Універсалів негативно оцінювались кадетами, як події передчасні, незаконні, небезпечні для цілісності Росії. Характерна для лібералів риторика про рівність прав націй на культурно-національне самовизначення була замінена закликами про збереження єдності і неподільності Росії [4, с. 162]. Еволюція поглядів лідерів ПНС щодо національної політики цілком була обумовлена бажанням збереження централізованої системи влади.

В умовах жовтневого перевороту, приходу до влади більшовиків і подальших державотворчих кроків Центральної Ради, місцеві комітети кадетів опинились у складній ситуації. Про це свідчать і заяви Харківського обласного комітету, який «відносячись негативно до дій Центральної Української Ради, яка прийняла на себе установчі функції і цим порушила суверенні права Всеросійських Установчих Зборів, підтримує здорові течії, які прагнуть до боротьби з анархією і господарською розрухою і до відновлення державного порядку» [2, арк. 127]. Комітет погоджувався взяти участь у виборах до Українських Установчих Зборів, але розглядав цей орган влади, як обласний сейм.

Обговоривши зміст III Універсалу Центральної Української Ради, фракція Партії народної свободи в Харківській міській думі постановила, що тільки Всеросійські Установчі збори мають право вирішувати майбутню долю Росії. Скликання Українських Установчих Зборів, які будуть наділені суверенною владою, передбачає повну незалежність України від Росії, що з точки зору Партії народної свободи являється недопустимим.

Згідно постанови харківських кадетів «Українська Центральна Рада не ґрунтується на загальному голосуванні і не може бути визнана органом, що виражає волю всього населення краю, Генеральний секретаріат є органом Тимчасового уряду. Акт про входження Харківської губернії в територіальні межі України суперечить інструкції Тимчасового уряду, є передчасним і не виражає волю всього населення губернії. III Універсал Ради і за джерелом свого походження і за змістом не може бути визнаний актом державного значення, який має силу обов'язковості» [3, арк. 9].

Харківський кадет Г. Лінтварев у доповіді «Доля партії в ході російської революції» на засіданні комітету 21 квітня 1918 р. заявив, що вважає Раду і «самостійну» Україну тільки декорацією, за яку хтось ховається і цю «декорацію» він не вважає можливим визнавати. Запропонував на голосування тезу: «Партія народної свободи повинна зберегти недоторканим свою єдність як символ єдності Росії» [3, арк. 82].

Таким чином, протягом 1917-1918 рр. ставлення до українського національно-визвольного руху, до державотворчих заходів Української Центральної Ради розглядалися Харківським комітетом ПНС виключно в контексті партійної програми. Вони відстоювали ідеї єдиної і неподільної Росії, але в умовах приходу до влади більшовиків, погодились на участь у виборах до Українських Установчих Зборів, дотримувались принципу надання Україні автономії, при умові збереження єдності держави. Негативно ставились до входження Харківської губернії під юрисдикції України, відстоювали право російської мови бути державною в Україні, визнали входження своїх членів до гетьманського уряду.

За великим рахунком, Українська Центральна Рада не мала своїх союзників серед загальноросійських політичних партій, навіть серед членів ПНС. Крім того, поміж лідерами УЦР не було єдності поглядів щодо стратегії й тактики державного будівництва.

Слід звернутися до одного з головних засновників і теоретиків ОУН Дмитра Донцова, який у 1921 р. висвітлив таку думку: «Непевна в силах власної нації, не вмючи рішати і ставити питання ясно, ніколи не журячися тенденціями історичного розвою, пересякнута сентиментальним народолобством, з мріями про «братерство народів» та інші гарні речі, шукала інтелігенція наша за тим трохи змодернізованим, але все ж ще неясним словом «федералізм» якогось змісту, якогось поняття...

Федерація в першій лінії, шкідлива тому, що суперечить основній вимозі національної політики: могли виявляти свою волю, бо федерація робить з нації додаток чужої, накидаючи їй чужу волю, чужий національний ідеал. Чіпляючися за слово без змісту, думаючи лише формулами, гадали в нас, що федерація справді можлива між двома народами, в котрих один не лише не визнавав рівно вартості другого, але навіть за осібну етнічну одиницю його не мав» [5, с. 91].

Більшість загальноросійських політичних партій як ліберально-демократичного, так і революційного напрямку, вимагали унітарної демократичної республіки й надалі підтримувати свої панування над іншими народами, особливо над українцями: «Один народ бореться за свою свободу, а інший – за своє панування над ним».

Цю думку висловив ще у 1917 р. автор маніфесту «Самостійна Україна», засновник Української Народної партії Микола Міхновський. Під гаслом «Самостійності» він бачив беззаперечну «Незалежність» України, а не ефемерну автономію чи федерацію, про яку так мріяли лідери Української Центральної Ради: Михайло Грушевський, Володимир Винниченко та на початку революції Симон Петлюра [6, с. 49].

Згодом, більшість представників української інтелігенції, яка була під впливом ідей інтернаціонального соціалізму, звинуватила Міхновського в шовінізмі та українському націоналізмі. На жаль, саме ця частина української національної інтелігенції та провідних політиків була на чолі визвольного українського революційного руху. Вони залишалися не українцями, а малоросами, були провідниками не стільки проукраїнської, а й проросійської політики в Україні та відкинули ідею Міхновського щодо створення власної української армії.

На розбудову власної Незалежної Української держави не може бути занадто компромісів та напівзаходів. «Найбільше гнітять того, хто найменше вимагає», про що писав Дмитро Донцов у 1913 р.. Отже, Українська Центральна Рада не мала власної стратегії щодо створення Незалежної держави, не було єдності серед провідних діячів Ради (тактичні вимоги автономії, федерації, система компромісів з Тимчасовим урядом Росії). Крім того, в політичному плані Рада не мала підтримки не тільки з боку партій ліберально-демократичного напрямку (про що говорить ставлення Харківського комітету ПНС до УЦР), але й соціалістичних партій.

Список використаних джерел

1. Центральний державний архів громадських об'єднань України (ЦДАГО України). - Ф. 268, оп 1, спр. 4. -170 арк.
2. Так само. - Спр. 5.-143 арк.
3. Так само. - Спр. 6. - 161 арк.
4. Донченко С. П. Ліберальні партії України (1900-1919) / Донченко С. П. - Дніпродзержинськ: Видавничий відділ ДДТЦ, 2004. - 379 с.
5. Донцов Дмитро / Підстави нашої політики// Д.Донцов. Відень.-видавництво Донцових.-1921 .-210 с.
6. Золотарьов В.С./ Виникнення та діяльність Харківського комітету Конституційно – демократичної партії // В.С. Золотарьов.- Культура народів Причорномор'я. Таврический Национальный университета им. В.И. Вернадскоо.-2007.-Т 116, С. 46-50.
7. Колесник В. Ф./ Українські ліберально-демократичні партії в Російській імперії на початку ХХ століття // В. Колесник, Л. Могильний. - К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2005. - 244 с.

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В УМОВАХ ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Карпенко Н.О.

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри мовної та профільної підготовки

Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна,

м. Харків, Україна

У сучасних умовах цифровізації освіти особливої актуальності набуває проблема організації ефективного онлайн-навчання української мови як іноземної. Залучення студентів-іноземців до дистанційного освітнього процесу передбачає не лише засвоєння мовних знань, а й формування здатності до міжкультурної комунікації. У віртуальному середовищі ця взаємодія ускладнюється через обмеження живого спілкування, зниження ролі невербальних засобів і наявність різних культурних інтерпретацій комунікативної поведінки.

Сучасні дослідження підтверджують зацікавленість науковців щодо проблеми міжкультурної комунікації в освітньому просторі. У сучасній українській лінгводидактиці міжкультурна комунікація розглядається як